

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6142-22

meddelad i Stockholm den 15 november 2024

KLAGANDE

Svenska kyrkan Fjälkinge församling

Ombud: Advokat Peter Nordbeck
Advokatfirman Delphi KB
Box 1432
111 84 Stockholm

MOTPARTER

1. AA

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 22 september 2022 i mål nr 7583-21

SAKEN

Tillstånd enligt kulturmiljölagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Begravningsplatsers kulturhistoriska värden har getts ett särskilt rättsligt skydd. För begravningsplatser som har anlagts före utgången av 1939 gäller att det krävs tillstånd av länsstyrelsen för att göra vissa slags ändringar på begravningsplatsen, bl.a. för att väsentligt ändra vegetation eller för att ändra medveten gestaltning av vegetation.
2. Det här målet handlar om tillstånd för att ta bort vegetation som planterats på en gravplats på Fjälkinge kyrkogård. Gravplatsen har gravrättsinnehavare. När en bestämd gravplats på en allmän begravningsplats upplåts för gravsättning uppkommer en gravrätt.
3. Fjälkinge kyrka med kyrkogård anlades under 1100-talet och har således medeltida anor. Kyrkogården utvidgades 1886 samt under tidigt 1900-tal. Den kom då att präglas av trädgårdskyrkogårdens ideal. Kyrkogården är indelad i fyra gravkvarter, varav gravkvarter A och B är den ursprungliga medeltida kyrkogården. Kyrkogården omges av en stenmur och en gles trädkrans av höga lindar. Det finns även ett antal höga lindar längs den östra delen av den grusgång som delar kyrkogården i en nordlig och sydlig del. På flera av gravplatserna i gravkvarter A finns höga cypresser och idegranar. Gravvårdarna i gravkvarter A är i huvudsak av monumental karaktär med stora stenar. Merparten är från 1900–1930-talen.
4. Svenska kyrkan Fjälkinge församling ansökte hos Länsstyrelsen i Skåne län om tillstånd för att ta bort två högväxta ädelcypresser. Cypresserna står på en upplåten gravplats i gravkvarter A. Ansökan gjordes efter att gravrättsinnehavaren AA begärt att få ta bort dem. I församlingens ansökan angavs som skäl att cypresserna skymmer gravstenen, bidrar till sättningar i gravstenens fundament och ger ett ovårdat intryck. Församlingen anförde även

arbetsmiljöskäl eftersom cypresserna medför risker i samband med gravgrävning, jordfästning eller urnsättning.

5. Länsstyrelsen avslog ansökan med motiveringen att om ädelcypresserna tas bort innebär det en påtaglig förvanskning av kyrkogårdens karaktär och en negativ påverkan på dess kulturhistoriska värden. Länsstyrelsen samtyckte däremot till att ta bort cypresserna om det sker i samband med gravsättning och om det sker återplantering med städsegrön växtlighet.
6. Fjälkinge församling och AA överklagade länsstyrelsens beslut till Förvaltningsrätten i Malmö. De menade att gravrättsinnehavarens ägande- och förfoganderätt innebär att åtgärden inte omfattas av tillståndskravet.
7. Förvaltningsrätten, som avslog överklagandena, bedömde att frågan om det finns en gravrättsinnehavare eller om gravplatsen har återlämnats till upplåtaren inte påverkar bedömningen av om åtgärden är tillståndspliktig samt att åtgärden är en sådan väsentlig ändring av vegetation som kräver tillstånd. Vid en sammantagen bedömning fann förvaltningsrätten att klagandenas intresse av att ta bort ädelcypresserna inte väger tyngre än det allmännas intresse av att bevara begravningsplatsens kulturhistoriska värde.
8. Församlingen överklagade till Kammarrätten i Göteborg.
9. Riksantikvarieämbetet yttrade sig i målet och anförde följande. De två ädelcypresserna är av vårdträdskaraktär och därmed väsentliga uttryck för trädgårdskyrkogårdens ideal. Begravningsplatsens kulturhistoriska värde består i hög grad av de kvarvarande exponenterna för trädgårdskyrkogårdens uttryck. Åtgärden skulle försvåra läsbarheten av det kulturhistoriska sammanhang som återspeglas genom begravningsplatsens medvetna gestaltning. Det skulle således innebära en förvanskning av dess kulturhistoriska karaktär och en reducering av dess kulturhistoriska värden.

10. Kammarrätten avslag överklagandet. Domstolen fann att den omständigheten att gravplatsen har gravrättsinnehavare inte innebär att åtgärden är undantagen från kravet på tillstånd. Vidare bedömde kammarrätten att ett borttagande av ädelcypresserna innebär en ändring av medvetet gestaltad vegetation samt att borttagandet påverkar begravningsplatsens kulturhistoriska värde på ett sådant sätt att det även rör sig om en väsentlig ändring av vegetation. Vid tillståndsprövningen fann kammarrätten sammantaget att skälen för ansökan inte väger tyngre än det allmännas intresse av att bevara det kulturhistoriska värdet som cypresserna tillför kyrkogården.

YRKANDEN M.M.

11. *Svenska kyrkan Fjälkinge församling* yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas och att ädelcypresserna ska få tas bort.
12. Församlingen anför följande. Gravrättsinnehavaren har en mycket stark förfoganderätt till gravplatsen som inte kan begränsas utan stöd i lag. Det är inte rimligt att länsstyrelsen ska ha bestämmanderätt över gravstenar och växtlighet som en gravrättsinnehavare tagit eget initiativ till, betalt för och skött om i årtal. Det saknas lagstöd för att överföra tillståndskravet från församlingen till den enskilde gravrättsinnehavaren.
13. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att överklagandet ska avslås och anför följande. Tillståndskravet omfattar även gravplatser upplåtna med gravrätt. Mot bakgrund av de stora förändringar som Fjälkinge kyrkogård har genomgått under de senaste decennierna har de storväxta städsegröna träden fått stor betydelse för karaktären och kyrkogårdens kulturhistoriska värde. Vid en avvägning mellan ädelcypressernas kulturhistoriska värden och behovet av att ta bort dem har bedömningen gjorts att de skäl som angetts inte är tillräckligt bärande.

14. AA har inte yttrat sig.
15. Högsta förvaltningsdomstolen har hållit syn på Fjälkinge kyrkogård.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågorna i Högsta förvaltningsdomstolen

16. Frågorna gäller om kravet på tillstånd för att ändra en begravningsplats enligt regelverket för skydd av kyrkliga kulturminnen är tillämpligt i fråga om vegetation på en gravplats upplåten med gravrätt, och – om så är fallet – hur detta krav ska tillämpas.

Rättslig reglering m.m.

17. I 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950) finns bestämmelser om skydd för kyrkliga kulturminnen.
18. Enligt 1 § är begravningsplatsers kulturhistoriska värden skyddade enligt bestämmelserna i kapitlet.
19. I 11 § anges att i vården av en begravningsplats ska dess betydelse som en del av kulturmiljön beaktas. Begravningsplatsen ska vårdas och underhållas så att dess kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.
20. Av 12 § andra stycket framgår att bestämmelserna om begravningsplatser omfattar bl.a. vegetation.
21. I 13 § första stycket föreskrivs att om en begravningsplats har anlagts före utgången av 1939 krävs det tillstånd av länsstyrelsen för att på begravnings-

platsen uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning eller vegetation (2) eller för att ändra medveten gestaltning av vegetationen (3).

22. Riksantikvarieämbetet har med stöd av 22 § kulturmiljöförordningen (1988:1188) meddelat föreskrifter om verkställigheten av 4 kap. kulturmiljölagen. Föreskrifter om tillståndsplikt för begravningsplatser och vård- och underhållsplaner för sådana platser finns i Riksantikvarieämbetets föreskrifter (KRFS 2012:2) om kyrkliga kulturminnen.
23. Av 7 § framgår att en åtgärd ska bedömas som en väsentlig ändring om den påverkar det kulturhistoriska värdet hos en begravningsplats. Åtgärdens omfattning avseende tid, resurser eller fysisk påverkan ska inte vara avgörande för om ändringen är väsentlig.
24. I 9 § specificeras vad en ansökan enligt 4 kap. 13 § kulturmiljölagen ska innehålla. Vidare anges att ansökan ska vara signerad av behörig företrädare för fastighetsägaren.
25. Enligt 11 § ska ägare till begravningsplatser som avses i 4 kap. 13 § kulturmiljölagen ansvara för att det finns en vård- och underhållsplan. Planen ska redovisa hur begravningsplatsen ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskas och dess utseende och karaktär inte förvanskas. Såväl sedvanligt underhåll som tillståndspliktiga åtgärder ska framgå av planen. Planen ska revideras med intervall om högst tio år. Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig över planen.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Är kulturmiljölagen tillämplig?

26. En första fråga att undersöka och ta ställning till är om det förhållandet att gravrätt är upplåten beträffande en viss gravplats hindrar tillämpningen av kulturmiljölagens skyddsbestämmelser för begravningsplatser såvitt avser den gravplatsen.
27. Begravningsverksamheten regleras i begravningslagen (1990:1144). Av bestämmelserna i den lagen följer att gravrätten innebär såväl rättigheter som skyldigheter för gravrättsinnehavaren. Innehavaren bestämmer – med beaktande av de regler som gäller för den enskilda begravningsplatsen – gravanordningens utseende och beskaffenhet samt gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Samtidigt är innehavaren skyldig att hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick.
28. Tillståndsansökan avser två ädelcypresser på en gravplats som Fjälkinge församling upplät för gravsättning 1914. Enligt kyrkogårdsregistret är AA antecknad som en av innehavarna av gravrätten. Hon har uppgett att hennes föräldrar planterade de två cypresserna på gravplatsen på 1960-talet.
29. I 1 kap. 1 § kulturmiljölagen stadgas att ansvaret för kulturmiljön delas av alla och att såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Utgångspunkten för detta regelverk är således att kulturmiljövården är ett ansvar för alla och envar.
30. Det finns inte något undantag för privatägd egendom i bestämmelserna om kyrkliga kulturminnen i 4 kap. kulturmiljölagen med undantag för tillståndskravet avseende kyrkliga inventarier i 9 §. Allmänt sett gäller lagens

skyddsbestämmelser för det kulturhistoriska värdet oberoende av var ägande- eller förfoganderätten till de kyrkliga kulturminnena är placerad.

Kulturmiljölagens skyddsbestämmelser riktar sig alltså mot alla som avser att vidta någon förändring som berör den skyddade kyrkliga kulturmiljön. Det innebär att även egendom som ägs eller förfogas av enskilda skyddas av lagen.

31. Det kan konstateras att kulturmiljölagen och begravningslagen har olika syften och reglerar därför olika frågor. Begravningslagen reglerar begravningsverksamheten medan kulturmiljölagen är en skyddslagstiftning för bl.a. kyrkliga kulturminnen såsom begravningsplatser. Begravningslagen utesluter därmed inte tillämpningen av kulturmiljölagens skyddsbestämmelser utan de båda lagarna är parallellt tillämpliga.
32. Det sagda kan illustreras av att det finns en hänvisning till kulturmiljölagen i begravningslagens bestämmelser om gravanordningar av kulturhistoriskt värde (7 kap. 37 § tredje stycket). Vid tillämpningen av begravningslagen finns det också utrymme att beakta kulturhistoriska värden inom ramen för uttrycket god gravkultur, vilket kan motivera begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt (7 kap. 26 § första stycket, prop. 1990/91:10 s. 62 ff.). Gravrättsinnehavarens bestämmanderätt enligt begravningslagen är alltså inte oinskränkt.
33. Den omständigheten att det är begravningsplatsens ägare som ansvarar för att det görs en ansökan om tillstånd enligt kulturmiljölagen påverkar inte den lagens tillämpningsområde.
34. Mot den angivna bakgrunden konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen att kulturmiljölagens bestämmelser om begravningsplatser också omfattar gravplatser upplåtna med gravrätt. Det innebär att lagens bestämmelser om skydd för begravningsplatsers kulturhistoriska värden är tillämpliga på åtgärden att ta bort de två ädelcypresserna.

Kräver åtgärden tillstånd?

35. En andra fråga att ta ställning till är om åtgärden att ta bort de två ädelcypresserna kräver tillstånd.
36. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att Fjälkinge kyrkogård anlades före utgången av 1939 och omfattas i enlighet med 4 kap. 13 § kulturmiljölagen som utgångspunkt av tillståndskravet. Det är dock bara tillståndspliktiga åtgärder som kräver godkännande av länsstyrelsen.
37. Tillståndskravet i 4 kap. 13 § första stycket innehåller två bestämmelser som tar sikte på vegetation på en begravningsplats. Alla ändringar av medvetet gestaltad vegetation kräver tillstånd (tredje punkten) medan ändringar av annan vegetation endast kräver tillstånd om det är fråga om väsentliga ändringar (andra punkten).
38. I förarbetena framhålls att all vegetation som har kulturhistoriskt värde på begravningsplatser omfattas av bestämmelserna om tillståndsplikt (prop. 2016/17:116 s. 155 f.). Beträffande uttrycket medvetet gestaltad vegetation anges i förarbetena att det t.ex. kan vara trädkransar eller alléer samt att uttrycket åsyftar en arkitektonisk utformning av växtlighet med kulturhistoriskt värde, inbegripet det konstnärliga (a. prop. s. 204 f.).
39. Alléer och trädkransar kan utgöra en del av den arkitektoniska uppbyggnaden av en trädgårdskyrkogård. Denna slags vegetation – som har planterats för att bilda en arkitektonisk enhet på begravningsplatsen och som därmed utgör en del av uppbyggnaden av själva begravningsplatsen – får anses vara medvetet gestaltad i den mening som avses i 4 kap. 13 § första stycket 3. Vegetation som planterats på enskilda gravplatser med syftet att utsmycka själva gravplatsen

bör dock enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening inte omfattas av denna bestämmelse utom i sällsynta undantagsfall.

40. Mot bakgrund av det sagda finner Högsta förvaltningsdomstolen att de i målet aktuella ädelcypresserna inte utgör eller är en del av en medvetet gestaltad vegetation i den mening som avses i bestämmelsen.
41. För att den aktuella åtgärden ska vara tillståndspliktig måste den alltså anses innebära en väsentlig ändring av vegetationen på Fjälkinge kyrkogård i den mening som avses i 4 kap. 13 § första stycket 2.
42. Enligt Riksantikvarieämbetets verkställighetsföreskrifter till 4 kap. kulturmiljölagen ska en åtgärd bedömas som en väsentlig ändring om den påverkar det kulturhistoriska värdet hos en begravningsplats. Vid bedömningen ska åtgärdens omfattning avseende tid, resurser eller fysisk påverkan inte vara avgörande för om ändringen är väsentlig (7 § Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen).
43. Det är alltså ändringens påverkan på det kulturhistoriska värdet som är styrande för bedömningen. Det innebär att åtgärder som i sig själva inte är väsentliga men som får betydelse för begravningsplatsens helhetsintryck kan vara tillståndspliktiga.
44. Vid bedömningen är även begravningsplatsens vård- och underhållsplan av intresse. Begravningsplatsens ägare ansvarar för att det finns en vård- och underhållsplan som ska redovisa hur begravningsplatsen ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskas och begravningsplatsens utseende och karaktär inte förvanskas. Enligt föreskrifterna ska bl.a. tillståndspliktiga åtgärder framgå av planen (11 § Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen). Planen utgör

ett viktigt kunskapsunderlag vid tillståndsprövningen och bör också kunna ge vägledning för bedömningen av vilka åtgärder som kräver tillstånd.

45. Den berörda gravplatsen ligger i gravkvarter A som utgör den södra delen av den ursprungliga medeltida kyrkogården. Av vård- och underhållsplanen framgår att barrväxterna vid enskilda gravstenar är ett karaktärsdrag för gravkvarter A. Vidare framgår att begravningsplatsen som helhet har bedömts vara kulturhistoriskt värdefull.
46. Riksantikvarieämbetet har i yttrandet till kammarrätten anfört att de två ädelcypresserna är av vårdträdskarakter och därmed väsentliga uttryck för trädgårdskyrkogårdens ideal samt att Fjälkinge kyrkogårds kulturhistoriska värde i hög grad utgörs av de kvarvarande exponenterna för trädgårdskyrkogårdens uttryck.
47. Mot denna bakgrund bedömer Högsta förvaltningsdomstolen att den högväxta städsegröna vegetationen som finns på gravplatser i gravkvarter A utgör en del av Fjälkinge kyrkogårds kulturhistoriska värde. Även om åtgärden endast berör vegetationen på en av dessa gravplatser innebär den att gravkvarterets särpräglade karaktär påverkas. Åtgärden måste därför enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening anses påverka kyrkogårdens kulturhistoriska värde, varför den är att betrakta som en sådan väsentlig ändring av vegetation som kräver tillstånd enligt 4 kap. 13 § första stycket 2 kulturmiljölagen.

Tillståndsprövningen

48. En tredje fråga att ta ställning till är om det ska ges tillstånd till att ta bort de två ädelcypresserna.

49. För begravningsplatser gäller en allmän vård- och underhållsskyldighet. Enligt 4 kap. 11 § kulturmiljölagen ska begravningsplatsen vårdas och underhållas så att dess kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.
50. Det bör dock framhållas att vård- och underhållsskyldigheten inte innebär att det är omöjligt att vidta ändringar som inverkar negativt på en begravningsplats kulturhistoriska värde. Eftersom kyrkogården med omgivningarna ofta är bygdens viktigaste kulturminnesmiljö är det däremot viktigt att ändringarna sker varsamt med största möjliga hänsynstagande till de kulturhistoriska värdena (prop. 1987/88:104 s. 66 f.).
51. Vid tillståndsprövningen måste det därför göras en intresseavvägning mellan det allmännas intresse av att bevara begravningsplatsens kulturhistoriska värde och det motstående intresset av att få vidta en ändring. Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallen HFD 2020 ref. 6 I och II, som gällde kyrkobyggnader, uttalat sig beträffande olika aspekter som ska beaktas vid en sådan avvägning. Detta bör kunna tjäna som vägledning även vid tillståndsprövningen enligt den nu aktuella paragrafen.
52. Tyngdpunkten vid intresseavvägningen ligger på det kulturhistoriska värdet. Som allmän utgångspunkt gäller att ju högre kulturhistoriskt värde en begravningsplats har, desto mer bör krävas för att tillstånd ska kunna ges till ändringar.
53. Samtidigt måste bedömningen vara nyanserad. Ställning måste tas till i vilka beståndsdelar som begravningsplatsens kulturhistoriska värde ligger och i vilken utsträckning den tilltänkta åtgärden påverkar de delar som har särskild betydelse för detta värde. En stor påverkan på just dessa delar manar till restriktivitet medan så inte behöver vara fallet om en åtgärd endast i begränsad utsträckning påverkar dessa delar, även om begravningsplatsen som sådan har ett högt kulturhistoriskt värde.

54. Som framgått ovan utgör begravningsplatsens vård- och underhållsplan ett viktigt kunskapsunderlag vid tillståndsprovningen. Planen bör kunna användas som underlag både för bedömningen av det kulturhistoriska värdet och för bedömningen av i vilken utsträckning som de beståndsdelar som har särskild betydelse för det värdet påverkas av den tilltänkta åtgärden.
55. Slutligen måste även proportionalitetsprincipen beaktas. Skyddsbestämmelserna i 4 kap. kulturmiljölagen innebär att möjligheterna att förfoga över och utnyttja egendomen inskränks. Bestämmelserna kan också medföra att förvaltningen fördyras. Det måste därför finnas en rimlig balans mellan vad det allmänna vinner och det motstående intresset. Proportionalitetsprincipen innebär således ett skydd mot en ensidig prioritering av det allmännas intresse av att bevara begravningsplatsens kulturhistoriska värde.

Prövningen i detta fall

56. Fjälkinge församling har som skäl för att vidta åtgärden anfört arbetsmiljöskalet samt att gravrättsinnehavaren anser att ädelcypresserna bidrar till sättningar i gravstenens fundament, att de skymmer gravstenen och att de ger ett ovårdat intryck.
57. När det gäller de arbetsmiljöskalet som församlingen fört fram konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen att länsstyrelsen har lämnat samtycke till nedtagning i samband med gravsättning.
58. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening är det – i linje med vad församlingen gjort gällande – inte osannolikt att ädelcypressernas rotsystem bidrar till sättningar i gravstenens fundament. Detta talar visserligen för församlingens och gravrättsinnehavarens intresse av att få genomföra åtgärden, men någon mer konkret utredning om förhållandena i aktuellt avseende har inte lämnats.

59. Ädelcypresserna är såväl högväxta, fyra till fem meter höga, som vida i bredd. De står på var sin sida om gravstenen och skymmer därmed gravstenen från respektive sida. Framifrån är sikten fri mot gravstenen, som står fritt. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar dock att cypresserna har stor påverkan på gravplatsens visuella intryck.
60. Mot församlingens och gravrättsinnehavarens intressen ska ställas gravkvarter A med dess särpräglade karaktär.
61. Som framgått ovan ger församlingens egen vård- och underhållsplan stöd för att gravkvarter A med dess särpräglade karaktär utgör en väsentlig del i kyrkogårdens kulturhistoriska värde.
62. Länsstyrelsen har anfört att ädelcypresserna tillsammans med högväxta idegranar och tujor på kyrkogården visar på ålderdomlighet. Myndigheten pekar på att städsegrön växtlighet, som symboliserar evigt liv, har en lång tradition på skånska kyrkogårdar. Tillsammans med kyrkan, stigluckan, äldre gravvårdar och fåtalet kvarvarande alléträd utgör cypresserna och den övriga städsegröna vegetationen, enligt länsstyrelsen, viktiga inslag som tyder på en kontinuitet bakåt i tiden och ett långt brukande av kyrkogården som sådan.
63. Högsta förvaltningsdomstolen finner att den högväxta städsegröna vegetationen med pelarformigt utseende i gravkvarter A får anses utgöra en väsentlig del i begravningsplatsens kulturhistoriska värde. Vidare bidrar de aktuella ädelcypresserna till gravkvarterets särpräglade karaktär och därmed även till begravningsplatsens kulturhistoriska värde.
64. Samtidigt ska den inskränkning som det innebär för gravrättsinnehavarna att inte fritt kunna förfoga över ädelcypresserna och bestämma gravplatsens utsmyckning som önskas vara rimlig i förhållande till det värde som

cypresserna bidrar med till gravkvarter A och därmed till Fjälkinge kyrkogårds kulturhistoriska värde.

65. Vid den avvägning som ska göras finner Högsta förvaltningsdomstolen att det allmännas intresse av att bevara Fjälkinge kyrkogårds kulturhistoriska värde väger tyngre än Fjälkinge församlings och AAs intressen av att få ta bort ädelcypresserna. Överklagandet ska därför avslås.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Per Classon, Mahmut Baran, Linda Haggren och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sandra Zetterdahl.